

НАРОДНОЕ ИСКУССТВО МАЗУР И ВАРМИИ.

Два объединенные номера нашего месячника были посвящены просмотру материалов, сгруппированных на первой выставке народного искусства Мазур и Вармии, открытой в феврале месяце сего года в Ольштыне. Эту выставку организовал многолетний исследователь и любитель мазурского народного искусства Иероним Скурпский. Ее значение имело характер открытия, так как немцы, понимая, что народная культура местности свидетельствует о ее существовании и народной принадлежности, не только не старались показать ее миру, но стремились к уменьшению ее стоимости там, где должны были о ней говорить. Выставка в Ольштыне показывает богатство и разнорядность мазурского народного искусства, опровергает ложные сведения об ее убожестве, распространяемые немцами (Класен и другие). А ведь собрание экспонатов этой выставки были далеки от представления совокупности этого искусства, так как ее организатор ограничился только показом фрагментов и отрывков, которыми располагал в момент создания выставки.

Исходя из характера выставки автор настоящей обработки стремился к такому подходу представленного ею материала, который позволил бы обрисовать если не набросок картины представленных на выставке произведений народного искусства, то проблематики связанной с их изучением.

Первое место среди экспонатов вставки занимала ткань, т. н. „плахта“. В посвященном ей разделе, автор старался об упорядочении разного рода тканей согласно сборных мотивов их трех основных элементов: полос, клетки и ромбов. Таким образом созданная система, отдельные элементы которой можно наблюдать в ряде представленных иллюстраций, проявила соединение существующих между самими простыми и самыми сложными композициями, свидетельствующими, что орнаментальный тип мазурской „плахты“ возник на месте. Известные типы орнаментальных расположений созданы путем клеток похожи в мазурских тканях на ткани выработываемые в других местностях Польши на Курпях и на Подлесьи. Сравнение мазурской ткани (рис. 15) с происходящей из окрестностей Пултуска (рис. 16), а также Белостока (рис. 17) указывает на примерах что в них имеется та же основная композиция в клетку, а также разбивка полуполос или поверхности квадратов на маленькие доли, однако же они имеются в белостокской ткани или курпевской более однородные и единые, что придает их композиции характер спокойный прихотливой мазурской „плахты“. Сравнивая с мазурской „плахтой“ еще другие северо-польские ткани, а также литовские автор приходит к заключению, что среди них существует общий стиль, который позволяет говорить о родственном

характере украшенной ткани в юго-восточной балтийской области. Среди существующих там групп особое значение занимает мазурская „плахта“ ввиду выступающих на ней элементарных узоров.

Второй раздел обработки материала выставки в Ольштыне автор посвятил керамике, главным образом, народному изразцу. Народное производство изразцов на Мазурах не замеченное немцами как произведение искусства, берет свое начало в конце XVIII века и существовало до последней четверти XIX века. Польские надписи выступающие на изразцах, а также фамилии мастеров (Карпович, Солевский, Надровский и др.) свидетельствуют не только о том кем были их создатели, но также о народе, для которого это создавалось. Автор делит изразцы собранные на выставке на ряд групп, из которых одни причисляются к средним между мещанским и гданским изразцом, а также происходящих от него народным, — другие же к ранним или поздним производствам отдельных мастерских. Одной из особых характерных подробностей для обозначения мастерских автор находит орнамент углового изразца, который не изменяется до конца их существования. Среди ряда изменений народных изразцов будь анекдотического содержания, будь же цветочный орнамент — отличает автор группу, имеющую на четырех углах размещенное число 1794. Фантазия линий и цветных пятен, изображенных там человеческих образов, а особенно зверей — составляет один из самых интересных творений народного искусства вообще. Это народные образы, выполненные керамической техникой. Сравнивая народные мазурские изразцы с краковскими, а также покуцкими автор замечает родство тематики и частично формы так отдаленных от себя центров.

Третий раздел трактует о народной резьбе, равно как о мелкой так и об образной. И здесь, как и в керамическом производстве, автор подтверждает не только сохранение народного стиля в оригинальной форме, но также высокий уровень отдельной художественной резьбы, которую можно объединить в отдельные группы, являющиеся работами какого-либо мастера или его школы (рис. 68, 69, 70) или же синтезом стиля народного искусства (пряжка, рис. 63).

В последнем разделе автор говорит о прикладном искусстве предметов домашнего обихода, главным образом о крашенном орнаменте шкафов, на которых также находятся польские надписи. Доказательством народного искусства на Мазурах и Курпях является составление на рис. 75 и 76 двух плетеных изделий кресел в народном духе, почти одинаковых форм.

Ce double numéro de notre revue mensuelle est consacré à l'étude des matériaux rassemblés à la première exposition de l'art populaire en Mazurie et en Warmie. Cette exposition a été ouverte en février de cette année à Olsztyn; elle a été organisée par Hieronim Skurpski qui, depuis de longues années s'est consacré à l'étude de l'art populaire de ces provinces. Elle a eu une importance révélatrice: les Allemands en effet, comprenant que la culture populaire d'une région témoigne de son âme et de la nationalité de ses habitants, non seulement ne faisaient rien pour la signaler, mais au contraire, tâchaient d'en amoindrir la valeur là où ils étaient obligés d'en parler. Ainsi l'Exposition d'Olsztyn, en mettant en pleine lumière la richesse et la diversité de l'art populaire mazurien, a démasqué les théories mensongères d'Allemands comme Clasen et d'autres qui s'obstinaient à en affirmer la pauvreté. Et pourtant, les objets exposés étaient bien loin de représenter toutes les formes de cet art puisque l'organisateur avait dû se borner à n'en montrer que ce dont il disposait au moment de l'exposition et c'était peu.

Se basant sur le caractère de l'exposition, l'auteur de cette étude a tendu à en présenter le matériel d'une manière qui permette de tracer, sinon une esquisse de l'ensemble des oeuvres d'art représentées, du moins quelques données approximatives nécessaires à leur compréhension.

Parmi les objets exposés, la première place était occupée par un tissu d'un genre spécial appelé „*plachta*”. Dans le passage qui lui est consacré, l'auteur s'est efforcé d'en classer les différentes sortes d'après les motifs d'ornement qui sont formés de trois éléments principaux: la rayure, le quadrillé, le losange. Ainsi établie, la systématique dont on peut suivre les éléments particuliers sur les illustrations disposées successivement, a montré la liaison qui existe entre toutes les compositions, des plus simples aux plus complexes, prouvant ainsi que le type de l'ornement des „*plachty*” de Mazurie a pris naissance dans la région même. Certaines dispositions analogues de l'ornement damier se retrouvent dans les tissus de Mazurie ainsi que dans ceux d'autres parties de la Pologne (Kurpie et Podlasie). En comparant le tissu de Mazurie (dessin 15) à celui qui provient des environs de Pultusk (dessin 16) et à celui de Białystok (dessin 17) on a un exemple qui montre comment la même composition fondamentale s'y retrouve dans les quadrillés aussi bien que dans les bandes rayées. Toutefois les tissus de Białystok ou de Kurpie de composition plus uniforme et plus homogène ont un caractère plus calme comparés aux „*plachty*” de Mazurie si vibrantes et comme capricieuses. En comparant à ceux de Mazurie encore d'autres tissus du nord de la Pologne et de Lithuanie, l'auteur en vient à conclure qu'il existe entre eux une communauté de style qui permet de parler de parenté entre les tissus décoratifs du sud-est des bords de la Bal-

tique. Parmi les groupements qui y existent, les tissus de Mazurie occupent une situation très importante du fait qu'on rencontre parmi eux des modèles aussi bien élémentaires que développés.

L'auteur a consacré le deuxième chapitre à la céramique principalement au carreau de faïence pour poêles. L'art populaire de la faïence pour la construction des poêles, qui n'avait pas été reconnu comme un art par les Allemands, est apparu à la fin du XVIII siècle et a duré jusqu'au dernier quart du XIX siècle. Les inscriptions en polonais qui sont sur les carreaux de faïence ainsi que les noms des artisans (Karpowicz, Solewski et d'autres) prouvent clairement non seulement quels en ont été leurs créateurs mais aussi à quelle population était destinée cette production. L'auteur divise les faïences à poêles réunies à l'exposition en plusieurs groupes dont l'un, d'après lui, sert de stade intermédiaire entre la faïence de la ville de Gdańsk et la faïence populaire qui en est dérivée — quant au second groupe, il le considère comme provenant d'ateliers soit plus anciens soit plus récents. Comme l'un des détails les plus caractéristiques pour reconnaître les différents ateliers, l'auteur désigne l'ornement de coin du carreau de faïence: il reste constamment le même pour le même atelier. Parmi les nombreuses variétés de ces faïences — à sujet soit anecdotique, soit à ornement floral — l'auteur remarque un groupe dont les quatre coins des carreaux sont marqués du chiffre 1794. La fantaisie des lignes et des taches de couleur, les silhouettes humaines qui y sont représentées et surtout les animaux, font d'elles l'une des plus curieuses créations de l'art populaire en général. A vrai dire, ce sont là des tableaux populaires exécutés en céramique.

En comparant les carreaux de faïence de Mazurie à ceux de Cracovie ainsi qu'à ceux de Pokucie, l'auteur remarque la parenté des sujets et aussi partiellement de la forme dans des centres pourtant si éloignés les uns des autres.

Le troisième chapitre traite de la sculpture (décorative et statuaire) en Mazurie. Et ici, de même que pour les faïences, l'auteur montre non seulement comment le style populaire s'est conservé dans sa forme originale mais aussi la réelle valeur artistique des différentes sculptures. On peut aussi les répartir en différents groupes correspondant soit à un artisan donné ou à son école (dessins 68, 69, 70) soit représentant la synthèse du style le plus répandu en cet art (dessin 63).

Dans le dernier paragraphe, l'auteur traite de la décoration en ameublement, surtout de l'ornement peint des armoires, sur lesquelles se trouvent également des inscriptions en polonais.

Que l'art populaire de Mazurie et celui de Kurpie ont bien des points communs, la preuve en est donnée par les dessins 75 et 76 qui montrent l'une à côté de l'autre deux chaises, de paille de formes presque identiques.

FOLK ART OF WARMIA AND MAZURY DISTRICT.

Two numbers of our monthly magazine were devoted to the review of the exhibits assembled at the first exhibition of folk art of Warmia and Mazury district. This exhibition which opened in February this year in Olsztyn, was organized by a great lover and connoisseur of folk art, Mr. Hieronim Skurpski who made a thorough study of the local folk art. The exhibition was indeed a revelation, since Germans did their best to suppress folk art, as it was too distinctly Polish in its character. They have realised that folk culture is the best proof of the nationality of people inhabiting Warmia and Mazury districts. No wonder that the Germans did not wish to reveal to the world the beauties of the folk art and were always trying to diminish its value. The exhibition clearly belies the opinion of the Germans (Clasen and others) who have classed folk art of these provinces as inferior and uninteresting. Even a casual visitor was impressed by the exhibition, though it did not represent the complex of the local art, but mere fragments and snatches such as were at this time at the disposal of the organiser.

Taking into consideration the general character of the exhibition the author of this article has approached the assembled works from such angle, which would permit him to outline the problems connected with the study of art, if not the whole picture of the represented art.

Among the exhibits a prominent place was occupied by a rectangular piece of cloth, called by the natives „*plachta*“, which is used by women as a cape or a shawl. In the first part of the article devoted to the description of this garment, the author has classified various types, according to their ornamental pattern, which is composed of the three basic elements: stripes, checks and romboids. This method which allows to trace individual elements in the enclosed illustrations, clearly shows the bonds existing between the simplest and the most intricate compositions and proves that the ornamental style of „*plachta*“ is of local origin. Certain decorative arrangement of check pattern is in Mazury cloth similar to the patterns produced in the other parts of Poland, namely in Podlasie and Kurpie districts. Comparison of Mazury cloth (fig. 15) and cloth woven in the environment of Pultusk (fig. 17), or Białystok shows the same basic composition, similar placement of spaces, stripes or checks divided into small fragments. However, Białystok or Kurpie design is more uniform and quieter in its effect, contrasting sharply with fanciful and capricious patterns characteristic of Mazury. In comparing it with the designs produced in the Northern provinces of Poland or Lithuania, the author concludes that there exists a similarity of style common to

all these districts, some kindred characteristics of ornamental cloth familiar to all South-East Baltic provinces. Among the groups existing there, Mazury „*plachta*“ occupies a leading position, owing to its patterns in their elementary, as well as in its fully developed stage.

The second part of the review is devoted by the author to ceramics and especially to ornamental tiles used for making stoves. This branch of art originated in Mazury at the end of 18th century and flourished, unrecognized and unnoticed by the Germans, till the end of the 19th century. Polish inscriptions on the tiles and the names of the makers (Karpowicz, Solewski, Nadrowski and others) are the best proof that the people who made them and the people for whom they were made were of Polish nationality. The author divides the tiles into various groups. Some of the groups are considered as an intermediary stage between the specimens of Gdańsk tiles and those of the native folk art. Other groups belong to the earlier or later productions of the individual workshops. One of the most distinguishing feature of the tiles produced in particular workshops is the design of the corner tiles. It never varied and was the individual characteristic of the workshop. Some of the tiles depicted anecdotes or funny stories, others had a floral pattern. The author draws attention to a certain group, which had an ornamental figure 1794 placed in the corners of the tiles. Fanciful lines and coloured spots of human and especially animal figures, made the ornamental tiles one of the most interesting examples of folk art in general. They are really pictures produced by pottery technique. When comparing the tiles produced in Mazury with those of Kraków or Pokucie the author notices common features of the subject and the formal treatment, regardless of the fact that the tiles have originated in the centres very distant from one another.

The third part of the article deals with sculpture, sculptured ornaments and figures. Here the author also notices as in tiles, a perfectly preserved folk style in its original form and a high artistic standard of the individual exhibits. The sculptures can be also divided into groups, corresponding to the style of some artist, some school of art (fig. 68, 69, 70), or even to the synthesis of the style of generally practiced art (a woman at the spinning wheel, fig. 63).

The last part of the article is devoted to the ornamented household articles and furniture, especially to painted cupboards, which often bear Polish inscriptions. There is a distinct likeness of Mazury and Kurpie style, as shown by the pictures 75 and 76, representing two chairs, with rush seats, of almost identical shape.

P R Z Y P I S Y

¹⁾ Sztuka Ludowa Mazur i Warmii. Opracował Hieronim Skurpski. Wystawa Muzeum Mazurskiego w Olsztynie. Luty, marzec 1948 Olsztyn str. 7.

²⁾ loc. cit. str. 12.

³⁾ loc. cit. str. 13.

⁴⁾ Tkanina ta jak również reprodukowana na ryc. 18 znajdują się w zbiorach C. I. K. a możliwość porównania zawdzięczam wskazówkom p. Oryńzyny.

⁵⁾ Ostatnio dużo miejsca poświęcił tej sprawie prof. Marian Morelowski w cennej dla poznania sztuki ludowej książce: *Abstrakcjonizm i naturalizm w sztuce*. Lublin 1947.

⁶⁾ Taką ocenę wyczytałem w książce: K. Heinz Clasen *Ostpreussen*, będącej w gabinecie dyrektora Muzeum w Olsztynie. Nie zrobiłem jednak notatki, nie mogę więc dać cytatu.

⁷⁾ Literaturę polską i niemiecką cytuje H. Skurpski w odsyłaczach swej pracy dotyczącej eksponatów wystawy Olsztyńskiej, oraz również w odsyłaczach Adam Chętnik, w artykule: „Mazurzy pruscy na płaszczyźnie mazurskiej”. Instytut Mazurski w Olsztynie. Komunikat działu informacji naukowej. Nr 4 kwiecień 1948.

⁸⁾ Tadeusz Seweryn. Pokucka majolika ludowa. str. 82.

⁹⁾ loc. cit. str. 15.

¹⁰⁾ Emilia Sukertowa-Biedrawina. Kafle Mazurskie. „Ziemia” 1932 str. 244.

¹¹⁾ loc. cit. str. 15.

¹²⁾ loc. cit. str. 16.

¹³⁾ Tadeusz Seweryn loc. cit. str. 41.

¹⁴⁾ loc. cit. str. 16.

¹⁵⁾ loc. cit. str. 16—17.

¹⁶⁾ ks. dr. T. Kruszyński: *Zdunowie gdańscy w dawniejszych czasach*. „Przemysł, rzemiosło i sztuka”. Rok II Nr. 4 1923 str. 31.

¹⁷⁾ loc. cit. str. 244.

¹⁸⁾ loc. cit. str. 29.

¹⁹⁾ loc. cit. str. 17.

²⁰⁾ loc. cit. str. 19.

²¹⁾ loc. cit. str. 20.

²²⁾ H. Skurpski, loc. cit. str. 20—21.

²³⁾ loc. cit. str. 21.

²⁴⁾ loc. cit. str. 19.

²⁵⁾ A. Zweck: *Masuren*. Stuttgart 1900. Skurpski loc. cit. str. 18.

²⁶⁾ Keiser. *Deutsche Hinterglasmalerei*.

²⁷⁾ loc. cit. str. 9.

²⁸⁾ loc. cit. str. 10.

²⁹⁾ loc. cit. str. 11.

³⁰⁾ Reprodukowana u Skurpskiego Tabl. III 2.

³¹⁾ R. Detlefsen. *Baurehauser und Holzkirchen in Ostpreussen*. Berlin 1911 Skurpski loc. cit. str. 29.

³²⁾ loc. cit. str. 23.

³³⁾ Wedle oceny H. Skurpskiego w porównaniu z reprodukowanym przez A. Chętnika w rozprawie „Pożywienie Kurpiów” fig. 14 nr. 1.

³⁴⁾ loc. cit. str. 23.

³⁵⁾ loc. cit. str. 23.

³⁶⁾ loc. cit. str. 22.

³⁷⁾ Świecznik żelazny kuty. Nieznana miejscowość na Warmii. Tabl. 15 nr. 2.

S P I S R Y C I N

Ryc. 1. — Płachta dwubarwna (biało-czerwona) wym. 150×185 cm. Muz. Mazurskie Olsztyn nr. inw. 103.

Ryc. 2. — Płachta czterobarwna (biało-czerwono-jasno i ciemno-niebieska) wym. 180×140 cm. pochodzenie pow. Olsztyn, gmina Dywity, ze zbiorów T. Modzelewskiej nr. inw. 18.

Ryc. 3. — Płachta dwubarwna (biało-niebieska) wym. 180×144 cm. pochodzenie pow. Mrągowo, ze zbiorów T. Modzelewskiej nr. inw. 12.

Ryc. 4. — Płachta dwubarwna (biało-czerwona) wym. 50×195 cm. Muz. Mazurskie Olsztyn.

Ryc. 5. — Płachta dwubarwna (biało-czerwona) wym. 140×200 cm. poch. okolice Olsztyna. Muz. Mazurskie Olsztyn nr. inw. 108.

Ryc. 6. — Płachta trójbarwna (biało-czerwono-niebieska) wym. 178×140 cm. poch. Mrągowo. Ze zbiorów T. Modzelewskiej nr. inw. 21.

Ryc. 7. — Płachta dwubarwna (biało-czerwona) wym. 140×182 cm. poch. pow. mrągowski. Muz. Mazurskie Olsztyn.

Ryc. 8. — Płachta dwubarwna (biało-czerwona) wym. 130×180 cm. poch. Olsztyn. Muz. Mazurskie Olsztyn.

Ryc. 9. — Płachta dwubarwna (biało-czerwona) wym. 166×72 cm. poch. pow. Letkowo. Muz. Mazurskie Olsztyn nr. inw. 146.

Ryc. 10. — Płachta dwubarwna (biało-czerwona) wym. 140×170 cm. poch. pow. Ostróda. Ze zbiorów T. Modzelewskiej nr. inw. 4.

Ryc. 11. — Płachta dwubarwna (biało-czerwona) wym. 150×182 cm. Muzeum Mazurskie Olsztyn.

Ryc. 12. — Płachta dwubarwna (biało-zielona) wym. 130×180 cm. pow. Mrągowo. Muz. Mazurskie Szczytno.

Ryc. 13. — Płachta dwubarwna (biało-czerwona) wym. 150×190 cm. Muzeum Mazurskie Olsztyn.

Ryc. 14. — Płachta trójbarwna (biało-niebiesko-czerwona) wym. 180×144 cm. poch. pow. Mrągowo wieś Marcinkowo. Ze zbiorów T. Modzelewskiej nr. inw. 36.

Ryc. 15. — Płachta dwubarwna (biało-czerwona) wym. 150×182 cm. poch. pow. Mrągowo wieś Marcinkowo. Ze zbiorów T. Modzelewskiej nr. inw. 7.

Ryc. 16. — Tkanina dwubarwna (czerwono-biała) poch. gmina Wyszków wieś Kręgi. Ze zbiorów C. I. K.

Ryc. 17. — Tkanina dwubarwna (czarno-pomarańczowa) wym. 148×185 cm. poch. wojew. białostockie pow. Sołkowski.

Ryc. 18. — Tkanina czterobarwna (biało-niebiesko-czerwono-żółta) półdywan poch. pow. Pułtusk, gmina Zatory wieś Cieńsko, wyk. Ewa Jackowska 1.84. Ze zbiorów C. I. K.

Ryc. 19. — Płachta dwubarwna (biało-czerwona) wym. 130×180 cm. poch. Olsztyn. Muzeum Mazurskie Olsztyn nr. inw. 130.

Ryc. 20. — Płachta dwubarwna (biało-czerwona) wym. 143×190 cm. poch. pow. Mrągowo wieś Pieczki. Ze zbiorów T. Modzelewskiej nr. inw. 22.

Ryc. 21. — Tkanina dwubarwna (czerwono-biała, naturalny kolor lnu) wym. 100×70 cm. poch. Podlasie, pow. Węgrów. Wykonała Morawska Eugenia 1946 r.

Ryc. 22. — Płachta dwubarwna (biało-czerwona) wym. 140×200 cm. poch. pow. Olsztyn w. Rożniów. Muz. Mazurskie Olsztyn.

Ryc. 23. — Tkanina wileńska (żółto-czarna) reprodukcja z Katalogu Sztuki Ludowej J. Oryńzyny.

Ryc. 24. — Dywan mazurski dwubarwny (czerwonoczarny) wym. 130×170 cm. poch. pow. Olsztyn, gm. Dywity wieś Rożniów. Ze zbiorów T. Modzelewskiej.

Ryc. 25. — Piec w Muzeum Mazurskim w Szczytnie.

Ryc. 26. — Reprodukacja kafla gdańskiego, zamieszczona przy artykule Ks. dr. T. Kruszyńskiego — Zdunowie Gdańscy w dawnych czasach — „Przemysł, Rzemiosło i Sztuka“ rok. II nr. 4.

Ryc. 27. — Kafle różne zestawione razem w Muzeum Mazurskim w Olsztynie.

Ryc. 28. — Kafle o rysunku dwubarwnym: niebiesko-brązowym, wym. 22,5×17 cm. Muzeum Mazurskie Olsztyn.

Ryc. 29. — Kafel o rysunku dwubarwnym: niebiesko-brązowym, wym. 22,5×17 cm. Muzeum Mazurskie Olsztyn.

Ryc. 30. — Kafle o rysunku trójbarwnym: brązowo-zielono-żółtym, wym. 20×17,5 cm. z pieca w Muzeum Mazurskim w Szczytnie.

Ryc. 31. — Kafle z pieca zestawionego w Muzeum Mazurskim w Szczytnie.

Ryc. 32. — Kafle z Muzeum Mazurskiego w Olsztynie.

Ryc. 33. — Kafel z Muzeum Mazurskiego w Olsztynie.

Ryc. 34. — Kafel-narożnik o rysunku trójbarwnym: brązowo-zielono-żółtym, wym. 20×16,5 cm. z pieca w Muzeum Mazurskim w Szczytnie.

Ryc. 35. — Kafel-narożnik o rysunku trójbarwnym: zielono-brązowo-żółtym, wym. 22×7 cm. Muzeum Mazurskie Olsztyn.

Ryc. 36. — Kafel o rysunku trójbarwnym: zielono-brązowo-żółtym, wym. 22×17 cm. z pieca w Muzeum Mazurskim w Szczytnie.

Ryc. 37. — Kafel z Muzeum Mazurskiego w Szczytnie.

Ryc. 38. — Kafel z Muzeum Mazurskiego w Szczytnie.

Ryc. 39. — Reprodukacja kafla krakowskiego zamieszczona w artykule A. Chmiela: Kafle warsztatu krakowskiego z połowy XIX wieku — „Przemysł, Rzemiosło i Sztuka“ 1922, Rok II Nr 1.

Ryc. 40. — Kafle o rysunku trójbarwnym: brązowo-zielono-żółtym, wym. 22×17,5 cm. Muzeum Mazurskie Olsztyn.

Ryc. 41. — Kafle o rysunku trójbarwnym: brązowo-zielono-żółtym, wym. różne. Muzeum Mazurskie Olsztyn.

Ryc. 42. — Kafel o rysunku trójbarwnym: brązowo-zielono-żółtym, wym. 22,5×17,5 cm. Muzeum Mazurskie Olsztyn.

Ryc. 43. — Kafel o rysunku trójbarwnym: zielono-brązowo-żółtym, wym. 22,5×17,5 cm. Muzeum Mazurskie Olsztyn.

Ryc. 44. — Kafel o rysunku dwubarwnym: brązowo-zielonym, wym. 20×17,5 cm. z pieca w Muzeum Mazurskim w Szczytnie.

Ryc. 45. — Kafel o rysunku dwubarwnym: brązowo-zielonym, wym. 20×17,5 cm. z pieca w Muzeum Mazurskim w Szczytnie.

Ryc. 46. — Kafel o rysunku dwubarwnym: brązowo-zielonym, wym. 20×17,5 cm. z pieca w Muzeum Mazurskim w Szczytnie.

Ryc. 47. — Kafel o rysunku dwubarwnym: brązowo-zielonym, wym. 20×17,5 cm. z pieca w Muzeum Mazurskim w Szczytnie.

Ryc. 48. — Kafel o rysunku dwubarwnym: brązowo-zielonym, wym. 20×17,5 cm. z pieca w Muzeum Mazurskim w Szczytnie.

Ryc. 49. — Kafel o rysunku brązowym, wym. 19×16,5 cm. Muzeum Mazurskie Olsztyn.

Ryc. 50. — Kafel o rysunku dwubarwnym: brązowo-zielonym, wym. 20,5×16,5 cm. z pieca w Muzeum Mazurskim w Szczytnie.

Ryc. 51. — Zespół kafla reliefowych w Muzeum Mazurskim w Olsztynie.

Ryc. 52. — Kafel reliefowy, trójbarwny: brązowo-zielono-żółty, wym. 22×17 cm. Muzeum Mazurskie Olsztyn.

Ryc. 53. — Reprodukacja kafla pokuckiego z książki T. Seweryna „Pokucka majolika ludowa“.

Ryc. 54. — Kafel reliefowy, trójbarwny: brązowo-zielono-żółty, wym. 22×17,5 cm. Muzeum Mazurskie w Olsztynie.

Ryc. 55. — Kafel reliefowy trójbarwny: brązowo-zielono-żółty, wym. 20×18 cm. Muzeum Mazurskie Olsztyn.

Ryc. 56. — Kafle reliefowe, trójbarwne: brązowo-zielono-żółte, wym. 20×18 cm. i 15,5×23 cm. z pieca w Muzeum Mazurskim w Szczytnie.

Ryc. 57. — Reprodukacja kafla pokuckiego z książki T. Seweryna „Pokucka majolika ludowa“.

Ryc. 58. — Dwojaki, tło różowo-kremowe, ornamenty brązowe i zielone, wys. 20 cm. Muzeum Mazurskie w Szczytnie nr. inw. 218.

Ryc. 59. — Miska czarna, wym.: wys. 9 cm., średnica 23 cm. Muzeum Mazurskie Olsztyn.

Ryc. 60. — Dzban żółty, ornament brązowy, wys. 31 cm. Muzeum Mazurskie Olsztyn.

Ryc. 61. — oraz na stronie tytułowej rozdziału o rzeźbie. — Forma do masła w drzewie, wym.: średnica dna miski 11 cm., wys. formy 7 cm. Muzeum Mazurskie Olsztyn.

Ryc. 62. — Prześliczka w drzewie bukowym, polichromowana, wys. 30 cm. Muzeum Mazurskie Olsztyn.

Ryc. 63. — Prześliczka drewniana, wałeczki z drutu, Muzeum Mazurskie Olsztyn.

Ryc. 64, 65. — Ucieczka do Egiptu. Rzeźba w drzewie sosnowym polichromowana, wys. z podstawą 57 cm., sama postać 31 cm. Muzeum Mazurskie Olsztyn nr. inw. 86a.

Ryc. 66. — Święty w infule. Rzeźba w drzewie lipowym polichromowana, wys. 72 cm. Muzeum Mazurskie Olsztyn.

Ryc. 67. — Ukrzyżowanie (fragment: głowa). Rzeźba w drzewie sosnowym polichromowana, wys. 66 cm. Muzeum Mazurskie Olsztyn.

Ryc. 68. — Ukrzyżowanie, Rzeźba w drzewie jodłowym bez polichromii, wys. 86 cm. Muzeum Mazurskie Olsztyn.

Ryc. 69. — Ukrzyżowanie. Rzeźba w drzewie lipowym, polichromowana, wys. 85 cm. Muzeum Mazurskie Olsztyn.

Ryc. 70. — M. Boska ze Św. Anną. Płaskorzeźba w drzewie lipowym, polichromowana, wym.: 75,8×55,4 cm. Muzeum Mazurskie Olsztyn nr. inw. 89.

Ryc. 71. — Kobieta z wiadrami. Rzeźba w drzewie sosnowym polichromowana, wys. 19,5 cm. poch. z pow. szczywieńskiego. Muzeum Mazurskie Olsztyn nr. inw. 7.

Ryc. 72. — Szafa o wym.: wys. 196 cm., szer. 46 cm. Muzeum Mazurskie Olsztyn.

Ryc. 73, 74. — Szafka wisząca, polichromowana, wykonana w drzewie sosnowym, wym.: wys. 69 cm., dł. 57 cm. szer. 16,5 cm. Muzeum Mazurskie w Szczytnie nr. inw. 215.

Ryc. 75. — Krzesło (siedzenie wyplatane ze słomy), wys. 85 cm. szer. siedzenia 42×40 cm. Muzeum Mazurskie w Szczytnie nr. inw. 186.

Ryc. 76. — Krzesło kurpiowskie. siedzenie wyplatane ze słomy, wym.: wys. 94 cm, szer. siedzenia 51 cm. poch. wieś Kadzidło pow. Ostrołęcki.

Ryc. 77. — Czerpak, malowany, wys. 15 cm, średnica 21 cm. Muzeum Mazurskie Olsztyn.

Ryc. 78. — Koszyk wys. 22 cm. Muzeum Mazurskie w Szczytnie nr. inw. 223.

Ryc. 79. — Koszyk wys. 24 cm. Muzeum Mazurskie Olsztyn nr. inw. 76.

Ryc. 80. — Lampa tłuszczowa, żelazna wys. 40 cm. Muzeum Mazurskie Olsztyn nr. inw. 72.

Ryc. 81. — Lichtarz żelazny, wys. 61 cm. Muzeum Mazurskie Olsztyn.

CENA EGZEMPLARZA ZŁ. 150.- (PODWOJNEGO ZŁ. 300.-) WARUNKI PRENUMERATY : MIESIĘCZNIE
Z PRZESYŁKĄ POCZTOWĄ ZŁ. 100.-WPLĄTY NA KONTO P.K.O. Nr 1-6939 POLSKA SZTUKA LUDOWA
432. 2.900

B-53870

604
4/7/1948

BIBLIOTEKA I EIAK	056 f. 2/1948 w 4-5
----------------------	----------------------------------

PAŃSTWOWY
INSTYTUT
BADANIA
SZTUKI
LUDOWEJ